

Scholengemeenschap Lelystad

Schoolportret

Inhoud

1 INLEIDING	3
2 KORTE SCHETS VAN SCHOOL	4
3 VISIE EN BELEID VAN SCHOOL	5
3.1 Visie en uitgangspunten van school over Passend onderwijs	5
3.2 Beleid versterken basisondersteuning	5
3.3 Kwaliteitszorg basisondersteuning	6
4 KWALITEIT BASISONDERSTEUNING: HET PRIMAIRE PROCES	8
4.1 Een veilig en positief leer- en leefklimaat	8
4.2 Het volgen van de ontwikkeling van leerlingen	8
4.3 Omgaan met verschillen in ondersteuningsbehoeften van leerlingen in de les	8
4.4 Planmatig handelen	9
4.5 Participatie van de leerling en van de ouders	10
5 DE INTERNE ONDERSTEUNINGSSTRUCTUUR IN SCHOOL	11
5.1 Deskundigheid in school	11
5.2 Ondersteuningsstructuur	11
5.3 Preventieve en licht curatieve interventies in school en extra ondersteuning	12
5.4 Het expertiselokaal	12
5.5 De overgang po-vo	15
6 DE SAMENWERKING MET EXTERNE PARTNERS	16
6.1 De samenwerking tussen reguliere vo-scholen in het Samenwerkingsverband VO	16
6.2 De samenwerking met het pro, vso en so	16
6.3 De samenwerking met jeugdzorg en gemeente	17
6.4 Overgang po-vo	17
7 BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN	18
7.1 De kwaliteit van de basisondersteuning in school	18
7.2 De interne ondersteuningsstructuur in school	18
7.3 De samenwerking met externe partners	19
8 DE AMBITIES EN SPEERPUNTEN VAN SCHOOL	20
8.1 Het versterken van de kwaliteit van de basisondersteuning in het primaire proces	20
8.2 Het versterken van de interne ondersteuningsstructuur in school	20
8.3 Het versterken van de samenwerking met externe partners	20
9 BIJLAGEN	21

1 INLEIDING

De vier scholen voor voortgezet onderwijs in Lelystad willen de basisondersteuning in school versterken, zodat zoveel mogelijk leerlingen aan het regulier voortgezet onderwijs deelnemen. Om dit te bereiken is in school een ondersteuningsstructuur nodig, waarin men preventief en planmatig handelt, handelingsgericht werkt en de interne en externe expertise bundelt in het expertiselokaal. Centraal staat hierbij het versterken van de basisondersteuning door de docent in de klas. In het kader van het versterken van de basisondersteuning is op 9 juni 2015 een startfoto gemaakt.

Doel van deze startfoto is zicht te krijgen op:

- de huidige basis- en extra ondersteuning in school en de samenwerking met externe partners in het vso, de jeugdzorg en de gemeente;
- de ambities van school ten aanzien van de basis- en extra ondersteuning van leerlingen (de gewenste situatie).

Voor het maken van de startfoto zijn de volgende personen geïnterviewd:

- de heer P. Spronkers, directie/afdelingsleider vmbo;
- de heer A. Nieuwenburg, zorgcoördinator;
- de heer B. Wachters, mentor/docent wis-, natuur- en scheikunde en biologie;
- mevrouw E. Langedijk, mentor/docent dienstverlening en commercie;
- de heer F. Nollen, mentor/docent aardrijkskunde en leerlingcoördinator;
- mevrouw K. Luursema, mentor/docent aardrijkskunde;
- de heer S. van den Berg, afdelingsleider havo/vwo ;
- mevrouw M. Bloothoofd, docent expertiselokaal;
- de heer E. Gerla, docent expertiselokaal;
- de heer J. Lamboij, jeugdpreventiewerker (JPW), stichting Welzijn;
- mevrouw S. Ramautar, GGD arts.

De volgende documenten zijn geraadpleegd:

- website van de school;
- inspectierapport;
- standaarden basisondersteuning;
- ontwikkelagenda 2014-2015;
- notitie expertiselokaal, versie 5;
- Flowchart zorgcyclus;
- schoolondersteuningsprofiel SGL 2014;
- schoolgids;
- SWV-Rapportage Basisondersteuning (mei 2014);
- Ondersteuningsplan en Bronnenboek SWV VO 24-03 (2015-2018);
- werkagenda Passend onderwijs transformatie jeugdhulp LEA-SZW.

2 KORTE SCHETS VAN SCHOOL

De Scholengemeenschap Lelystad, SGL, is een algemeen bijzondere school. Het is een brede scholengemeenschap voor vmbo, inclusief een leerweg ondersteunende afdeling, havo en vwo. De school is een onderdeel van de Stichting Voortgezet Onderwijs Lelystad en maakt deel uit van het Samenwerkingsverband VO Lelystad.

De school heeft met ingang van schooljaar 2014-2015 de traditie losgelaten om alle niveaus, uitgezonderd het lwoo, in klas 1 bij elkaar te plaatsen. In het eerste leerjaar kunnen leerlingen nu geplaatst worden in klas 1 lwoo, klas 1HV technasium of klas 1 breed heterogeen (van basis- tot en met vwo-niveau).

Vanaf schooljaar 2015-2016: in klas 1 dakpannen 1BK, (met en zonder lwoo-indicatie) 1KT, 1TH, 1HV, 1HV technasium.

De school heeft het predicaat Cultuurprofielschool, dat wil zeggen dat de SGL de creativiteit en de culturele ontwikkeling nadrukkelijk stimuleert. SGL heeft tevens het predicaat technasium. De SGL stelt zich ten doel om bij te dragen aan de sociale ontwikkeling van leerlingen. De school biedt leerlingen in de eerste klassen activiteiten aan die gericht zijn op het bevorderen van actief burgerschap.

In bijlage 1 is een geactualiseerde tabel opgenomen met de ontwikkeling van de leerlingenpopulatie.

3 VISIE EN BELEID VAN SCHOOL

3.1 Visie en uitgangspunten van school over Passend onderwijs

De school maakt onderdeel uit van het SWV VO Lelystad. Dit SWV heeft te maken met het gegeven dat er teveel leerlingen in het vso onderwijs krijgen. Dit betekent dat het samenwerkingsverband de verantwoordelijkheid heeft om ervoor te zorgen dat meer leerlingen met speciale ondersteuningsbehoeften in het regulier onderwijs passend onderwijs kunnen krijgen.

In het schooljaar 2013-2014 heeft de SGL zich voorbereid op de komst van het Passend onderwijs. Kern hiervan is dat het zorglokaal is omgebouwd tot expertiselokaal. Dit expertiselokaal is het expertisecentrum van de school. Het expertiselokaal vervult een spilfunctie in de begeleiding van leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte. Door zelf de expertise in huis te hebben (en te halen), ziet het SGL kansen om leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften, bijvoorbeeld door stoornissen in het autistisch spectrum, te begeleiden. Als deze opzet slaagt zullen in de toekomst minder leerlingen naar het vso gaan.

Het expertiselokaal heeft ook een andere functie, namelijk de ondersteuning en professionalisering van docenten. In de visie van de school speelt het expertiselokaal een centrale rol bij de verdere professionalisering van docenten en mentoren als het gaat om Passend onderwijs voor leerlingen met (extra) ondersteuningsbehoeften. Passend onderwijs gaat niet alleen over leerlingen met een geïndiceerde gedragsstoornis. Ook leerlingen zonder indicatie kunnen belemmeringen in hun onderwijsleerproces ervaren. Dit houdt in dat docenten goed kunnen omgaan met verschillen tussen leerlingen. Passend onderwijs vraagt ook om een versterking van het didactische en pedagogisch handelen van docenten. Voor de school betekent dit dat de docenten de spil vormen van de verandering in Passend onderwijs.

3.2 Beleid versterken basisondersteuning

3.2.1 Huidige situatie

Van oudsher is de SGL geen school van procedures, omdat er al vanuit het begin werd gewerkt met: "Wat heeft deze leerling nodig en hoe kunnen wij dit gezamenlijk vormgeven." Procedures zijn echter met de komst van Passend onderwijs wel ontwikkeld, maar zijn gestoeld op de oude basis.

In de verschillende plannen die nu zijn opgesteld (schoolondersteuningsplan, plan voor expertiselokaal) staan de procedures en afspraken omtrent de leerlingenzorg omschreven.

In de notitie over het expertiselokaal staan de twee hoofdtaken beschreven:

- individuele leerlingbegeleiding;
- professionaliseren van collega's (docenten en mentoren).

Op dit moment ligt het accent op individuele trajecten leerlingbegeleiding.

De tweede taak van het expertiselokaal, professionalisering, is in ontwikkeling. Dit jaar is daarop veel geïnvesteerd door meer leerlingen in de klas te begeleiden, gekoppeld aan individuele coachingstrajecten van docenten. Verschillende vormen van professionalisering worden toegepast, zoals (voorbeeld)lesgeven, nagesprekken na observatie van de leerling en co-teaching.

Om de basisondersteuning te versterken is tevens formele deskundigheidsbevordering ingekocht. Dit schooljaar wordt het complete docententeam in een zevental sessies in verschillende trainingsgroepen bijgeschoold door het CPS binnen het format 'Sterke School'. In deze trainingen komen thema's aan de orde als de vijf rollen van de docent, omgaan met verschillen en activerende werkvormen.

De inspectie maakt in haar rapport van bevindingen een relevante opmerking over dit professionaliseringstraject: “Van belang is dat de school in beeld heeft welke docenten waaraan behoefte hebben. De basis moet op orde zijn voordat er docenten zich goed kunnen bekwamen in het afstemmen van het onderwijs op verschillen tussen leerlingen.”

3.2.2 *Gewenste situatie*

De school streeft ernaar de ondersteuning aan leerlingen steeds meer systematisch en structureel plaats te laten vinden. De ontwikkelde plannen zullen daar een bijdrage aan leveren, maar ook de professionaliseringstaak vanuit het expertisecentrum.

De komende tijd zal verder geïnvesteerd worden in de implementatie. De collega's in de school moeten niet alleen op de hoogte gebracht worden van de nieuwe afspraken, maar ook wennen aan de nieuwe manier van werken. Dat kost tijd. Zoals de schoolleiding in het gesprek aangaf: “De leerlingenzorg vraagt om sturing, aandacht en energie.”

De afdelingsleider constateert dat het outreachend werken naar collega's nog verder versterkt moet gaan worden. In de notitie 'expertiselokaal', onderdeel van het schoolondersteuningsplan, wordt duidelijk beschreven op welke manier het expertiselokaal een bijdrage wil leveren aan het versterken van de basisondersteuning in de klas.

“Het expertiselokaal streeft ernaar de basis te versterken, waardoor alle leerlingen met specifieke leerbehoeften in de klas lessen kunnen volgen. De basiszorg voltrekt zich op de werkvloer; in het klaslokaal. De mentor en het klassenteam zijn hierin de spil; het hart van de begeleiding. Het expertiselokaal probeert, werkend vanuit gedeelde verantwoordelijkheid, een goede samenwerking tussen leerling, docent/mentor, ouders en ketenpartners te faciliteren. Faciliteren betekent voor ons toerusten, ondersteunen, vergemakkelijken en mogelijk maken.”

Ook al staat de nieuwe werkwijze van het expertiselokaal op schrift, toch hebben collega's die in het expertiselokaal werkzaam zijn het idee dat niet alle collega's in de school voldoende op de hoogte zijn van de werkwijze en mogelijkheden van het expertiselokaal. Om iedereen hierover te informeren vindt binnenkort een voorlichtingscampagne plaats in alle teams/afdelingen.

In de praktijk vraagt de deskundigheidsbevordering vanuit het expertiselokaal ook om een omschakeling van de collega's die in het expertiselokaal werkzaam zijn. Ze zullen hun tijd planmatig moeten verdelen over 'leerlingenzorg' en professionalisering van collega's. Door de sterke betrokkenheid bij leerlingen bestaat het gevaar dat leerlingenzorg in de praktijk van alle dag al gauw voorrang krijgt.

In het verlengde hiervan wordt de wens geuit om meer good practice en expertise te delen binnen de scholen van SVOL als het gaat om Passend onderwijs. Hiertoe nemen de medewerkers van het expertiselokaal het initiatief.

3.3 **Kwaliteitszorg basisondersteuning**

3.3.1 *Huidige situatie*

Het systematisch evalueren van de basis, breedte en dieptezorg is een aandachtspunt. Dit blijkt onder andere uit het ingevulde niveau van de basisondersteuning. Op de indicator 'Wij evalueren jaarlijks de leerlingondersteuning' is 'weet niet' het meest voorkomende antwoord, gevolgd door 'voldoende' en 'zwak'. De indicator 'Onze school gaat jaarlijks de effecten na van de ondersteuning en past zo nodig het beleid aan' wordt eveneens door de meeste docenten met 'weet niet' beoordeeld, gevolgd door 'zwak' en 'voldoende'. De indicator 'Wij trekken consequenties uit de opbrengsten van de evaluatie (verbeterplan, ontwikkelagenda)' krijgt een voldoende, maar niet overtuigend. Aan de hand van deze gegevens is de leerlingbespreking

geoptimaliseerd en verder aangepast. De mentor is verantwoordelijk voor de continuïteit van begeleiding van de leerling die tijdens de leerlingbespreking wordt besproken. Evaluaties van processen, worden indien nodig tijdens deze bespreking gemeld.

De evaluatie van de resultaten die de leerlingen behalen wordt veel positiever beoordeeld (voldoende en goed). De school volgt systematisch de vorderingen van de leerlingen aan de hand van genormeerde toetsen.

3.3.2 *Gewenste situatie*

De school streeft naar een verdere verbetering van de kwaliteitszorg van de basis-ondersteuning. Om systematisch en planmatig de resultaten van de basis, breedte en dieptezorg te monitoren en te evalueren is een stappenplan opgesteld. Zie de Flowchart leerlingenzorg in bijlage 5.

Voordat een leerling van basisondersteuning naar breedte- of dieptezorg kan gaan, moet eerst inzichtelijk zijn wat er reeds door de mentor en het team is ondernomen. De docenten en mentoren moeten dus hun handelingsgericht werken meer verantwoorden. Vanuit het expertiselokaal worden docenten en mentoren hierbij ondersteund.

Het versterken van het systeemdenken en het systematisch evalueren is steeds in ontwikkeling gezien de ervaringen bij Passend onderwijs. Dit geldt voor alle niveaus van de school (leerling, afdeling en schoolniveau).

4 KWALITEIT BASISONDERSTEUNING: HET PRIMAIRE PROCES

4.1 Een veilig en positief leer- en leefklimaat

Het motto van de SGL is: Samen Geïnspireerd Leren. Dit motto is terug te vinden in het leer- en leefklimaat. In het kader van een verbeterplan wordt momenteel veel aandacht besteed aan het creëren en in stand houden van een positief leer- en leefklimaat.

Dit schooljaar is opnieuw aandacht besteed aan de leef- en leerregels op de school door een aantal basisafspraken over het leef- en leerklimaat op een flyer/poster te plaatsen. Deze poster hangt in elk lokaal. De flyer wordt ook uitgereikt aan leerlingen die nieuw op school komen. De hernieuwde aandacht voor de leef- en leerregels heeft zichtbaar effect. De zelfdiscipline van leerlingen is nu beter. Leerlingen, conciërges en docenten geven aan dat er meer rust heerst in het gebouw (zie werkagenda 2014-2015). Een veilig en positief leer- en leefklimaat blijft de komende jaren een punt van voortdurende aandacht.

In het kader van een positief leer- en leefklimaat hanteert de school een pestprotocol en in de pauzes zijn er surveillanten. De school heeft een leerlingstatuut en een klachtenregeling. In school zijn afdelingsassistenten aanwezig om toezicht te houden op leerlingen of om leerlingen op te vangen die bijvoorbeeld onder schooltijd ziek worden, te laat komen of iets of iemand nodig hebben. De medewerker Jeugd en Veiligheid zorgt voor de regie rond incidenten met leerlingen en hij legt, waar nodig, de verbinding tussen school en externe instanties.

In de onderbouw wordt regelmatig gebruik gemaakt van de methode Leefstijl. Deze methode is minder geschikt voor de bovenbouw. In de mentorlessen bovenbouw kiezen de mentoren zelf bepaalde thema's uit die samenhangen met het stimuleren van een goed sociaal klimaat op school (telefoongedrag/pesten).

Bij het invullen van de basisondersteuning, standaard 1, veiligheid, scoren alle indicatoren een voldoende of goed.

4.2 Het volgen van de ontwikkeling van leerlingen

Bij het volgen van de ontwikkeling van leerlingen is het belangrijk dat de docenten vroegtijdig leerlingen signaleren met specifieke ondersteuningsbehoeften. De docenten hebben goed zicht op de ontwikkeling van de leerlingen en leerlingen met specifieke ondersteuningsbehoeften worden op tijd gesignaleerd. De inspectie beoordeelt het systematisch volgen van de vorderingen van de leerlingen aan de hand van genormeerde toetsen met een voldoende. In de KPC-vragenlijst geven de docenten aan dat ze tevreden zijn over de mate waarin ze gesprekken voeren met de leerlingen over hun ontwikkeling en de leerlingen ook vragen wat ze nodig hebben om zich optimaal te ontwikkelen. De schoolleiding heeft hier een hogere ambitie dan het huidige niveau.

Voor het volgen van de ontwikkeling van leerlingen wordt onder andere gebruik gemaakt van SAQI instaptoets, schoolvragenlijst en de Cito-toetsen 0 tot 3. In Magister worden de ontwikkelingen van de leerling bijgehouden.

In de KPC-vragenlijst geven alle leidinggevenden en drie van de vier docenten aan dat de docenten een goed beeld hebben van de sociaal-emotionele ontwikkeling, de werkhouding en motivatie van de leerlingen. Alle collega's zijn tevreden over de wijze waarop docenten in de les oog hebben voor de talenten en positieve kwaliteiten van leerlingen.

4.3 Omgaan met verschillen in ondersteuningsbehoeften van leerlingen in de les

Afstemming van het onderwijs op verschillen is één van de belangrijkste standaarden van de basisondersteuning. De indicatoren op standaard 2, afstemming, hebben een voldoende

gescoord. Bij een nadere analyse blijkt dat evenveel docenten een voldoende als zwakke beoordeling geven aan de volgende indicatoren:

- 'Wij stemmen de leerstof af op verschillen tussen de leerlingen';
- 'Wij stemmen de instructie af op verschillen tussen de leerlingen';
- 'Wij stemmen de verwerking af op verschillen tussen de leerlingen'.

De indicator 'Het afstemmen van de onderwijstijd op verschillen tussen leerlingen' hebben collega's als zwak beoordeeld. Met het afstemmen van de onderwijstijd op verschillen tussen leerlingen wordt bedoeld dat leerlingen die dat nodig hebben meer instructietijd krijgen van de docent of meer verwerkingstijd om de opdracht uit te voeren.

Opvallend in de beantwoording van de KPC-vragenlijst is dat de schoolleiding/zorgcoördinator/afdelingsleider tevreden zijn over 'De docenten stemmen instructie, aanbod, verwerking en onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen leerlingen'. De docenten zelf zijn hier minder tevreden over. Uit de gesprekken met de docenten komt naar voren dat er wel verrijkingsstof aan leerlingen wordt aangeboden als een manier om te differentiëren. De groeps grootte zorgt ervoor dat docenten bij hun voorbereiding rekening houden met een gedifferentieerde aanpak op twee niveaus.

De docenten van het vmbo signaleren dat sommige leerlingen het niveau van de basisgerichte leerweg niet aankunnen. Voorheen werden deze leerlingen naar het vso verwezen. Met de invoering van Passend onderwijs wordt getracht deze leerlingen voor het regulier vo te behouden.

De zorgcoördinator signaleert de grootste handelingsverlegenheid van docenten in de omgang met leerlingen met gedragsproblemen. Er is daarom gestart met een korte scholing binnen de docententeams, zodat docenten hier beter mee om kunnen gaan.

Gedragsproblematiek bij leerlingen speelt het meest binnen lwoo en vmbo, in mindere mate binnen de havo/vwo-afdeling.

4.4 Planmatig handelen

Planmatig handelen veronderstelt een cyclische manier van handelingsgericht werken: waarnemen (signaleren), daarna begrijpen (wat is de ondersteuningsbehoefte van de leerling), vervolgens het plannen van passende ondersteuning en ten slotte evalueren of de ondersteuning ook effectief was.

Het planmatig en systematisch handelen kan nog verder worden verbeterd. Dat komt naar voren uit de ingevulde vragenlijsten en wordt ook benoemd in de gesprekken. De schoolleiding/zorgcoördinator/afdelingsleider zijn van mening dat de docenten de extra instructie en ondersteuning aan (groepjes) leerlingen nog onvoldoende doelgericht en planmatig uitvoeren. Ook het merendeel van de docenten is niet tevreden over het doelgericht en planmatig uitvoeren van begeleiding aan leerlingen.

De standaard basisondersteuning laat ruimte voor verbetering zien. De uitspraak 'Wij evalueren regelmatig de effecten van de onderwijsondersteuning' haalt een nipte 'voldoende' als een indicator van planmatig werken. En de indicator 'Wij werken opbrengst- en handelingsgericht aan het uitvoeren van de onderwijsondersteuning' is door evenveel docenten 'zwak' als 'voldoende' als 'weet niet' gescoord.

Dit schooljaar is sterk gestuurd op meer planmatig werken. In de gesprekken wordt regelmatig opgemerkt 'eerst het achtje doorlopen'. Daarmee wordt bedoeld op het cyclisch werken en deze werkwijze raakt steeds meer ingevoerd.

Dit schooljaar is gestart met het werken met een ontwikkelingsperspectief (OPP) voor leerlingen in de basiszorg en breedtezorg. Voor de leerlingen in de basiszorg stelt de mentor indien nodig het OPP op. Sommige mentoren moeten nog wennen aan het omschrijven van de onderwijsbehoeften van leerlingen en wat de leerling/ouder/docent vervolgens nodig heeft. Voor de leerlingen die breedtezorg ontvangen, stelt bij de intake een collega van het expertiselokaal het OPP op. Bij het intakegesprek zijn altijd ouders en leerling aanwezig.

Gewenste situatie

In de ogen van de collega's van het expertiselokaal is winst te behalen in het verbeteren van de leerlingbesprekingen. Niet alleen door het anders te organiseren (zoals volgend jaar al gebeurt), maar met name door het cyclisch werken verder te versterken. Het signaleren vindt voldoende plaats. Het gaat vooral om het versterken van begrijpen/analyseren, plannen en evalueren.

4.5 Participatie van de leerling en van de ouders

- De mentoren hebben regelmatig gesprekken met individuele leerlingen. In deze gesprekken wordt aan de leerling gevraagd: "Hoe ga jij dit oplossen? Hoe ga je dit doen?"
- Leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte worden betrokken bij het invullen van het handelingsplan en het ontwikkelingsperspectief. Een ontwikkelpunt voor de school is om deze leerlingen meer eigenaar te maken van hun eigen leer- en ontwikkelingsproces. Dat kan bijvoorbeeld door ook aan leerlingen te vragen: "Wat gaat goed? Wat heb je nodig om?" En om vervolgens samen doelen te formuleren en deze samen te evalueren.
- De mentoren hebben minimaal driemaal per jaar een gesprek met de ouders van leerlingen: eenmaal een kennismakingsgesprek en tweemaal een rapportgesprek.
- De opkomst bij de ouderavond/kennismakingsgesprek is heel verschillend. Bij de afdeling vmbo BK waren vier ouders aanwezig en op de ouderavond van de afdeling vmbo TL de meeste ouders.

De contacten en communicatie met ouders verloopt over het algemeen heel goed. Naast de meer formele contactmomenten vindt het contact met ouders vooral via de mail/telefoon plaats. Er zijn korte lijnen. De school is een laagdrempelige school voor ouders.

De ouders worden betrokken bij het opstellen van het ontwikkelingsperspectief voor hun zoon/dochter. De ouders moeten schriftelijk toestemming geven om hun zoon/dochter in een zorgoverleg te bespreken. In de notitie expertiselokaal staat zorgvuldig beschreven op welke momenten en door wie ouders geïnformeerd moeten worden als er sprake is van een begeleidingstraject voor hun zoon/dochter.

Ouders worden vooral geïnformeerd. Er is schoolbreed nog geen sprake van educatief partnerschap.

Een verbeterpunt is dat ouders vanaf het begin van de zorgcyclus betrokken worden. Voor het nieuwe schooljaar zijn hier afspraken over gemaakt, die nu, voor de zomervakantie, al vorm krijgen, bijvoorbeeld preventief met ouders in gesprek gaan. Leerlingen uit de nieuwe eerste klassen met een speciale hulpvraag. Als er nu een lastige situatie met ouders ontstaat, is dat regelmatig terug te voeren op het te laat informeren. "Daar is veel te winnen."

5 DE INTERNE ONDERSTEUNINGSSTRUCTUUR IN SCHOOL

5.1 Deskundigheid in school

Twee/drie jaar geleden is de functie leerlingcoördinator geïntroduceerd op school. Deze leerlingcoördinatoren, vier in getal, geven leiding aan een groep mentoren. Deze leerlingcoördinatoren hebben een belangrijke rol in de leerlingbegeleiding. Twee van de vier zijn aan het expertiselokaal verbonden.

Voor een overzicht van de aanwezige deskundigheid in school verwijzen we naar bijlage 3.

5.2 Ondersteuningsstructuur

Voor een overzicht van de ondersteuningsstructuur verwijzen we naar bijlagen 3 tot en met 5. Hieronder gaan we nader in op de eerste, tweede en derde lijn in de zorgstructuur.

De eerste lijn: de mentor

De mentor is de spil in de begeleiding van de leerlingen tijdens hun schoolloopbaan. Hij is de eerstelijns functionaris die extra ondersteuning organiseert wanneer dat nodig is. De mentor heeft de taak de leerlingen een aantal vaardigheden bij te brengen die te maken hebben met socialisatie, groepsproces, goed burgerschap, normen en waarden. Daarnaast heeft de mentor de taak de leerlingen goed te informeren over zaken op school, leerlingen individueel te begeleiden en LOB-gesprekken (loopbaanoriëntatie) te voeren. Dat laatste is een sterk punt van de school, vindt de afdelingsleider.

De school streeft naar een vertrouwensband tussen mentor en leerling, nodig om eventuele problemen goed te bespreken. Bij de begeleiding van zijn leerlingen krijgt de mentor, waar dat nodig is, ondersteuning van specialisten werkzaam in het expertiselokaal.

De taken van een mentor staan in algemene bewoordingen op schrift, zodat de taakomschrijving geldt voor alle mentoren van de school. Taken die de mentoren uitvoeren zijn: ouderavonden, gesprekken met leerlingen, het begeleiden van leerlingen, gesprekken met ouders, zorgdragen voor de overdracht van leerlingen, zaken bijhouden in Magister. De mentor heeft 96 uren en geeft daarnaast nog minimaal één mentorles per week.

De mentoren werken tijdens het mentoruur aan organisatorische zaken en het welbevinden van de leerlingen uit hun klas. Er wordt gebruik gemaakt van Leefstijl.

Tweede lijn: leerlingbespreking

In bijlage 4 treft u een overzicht aan van de overlegsituaties in school die verband met de ondersteuning van leerlingen.

De tweede stap van de ondersteuningsstructuur is de leerlingbespreking. In alle bouwen worden leerlingbesprekingen gehouden. Evenals rapport- en determinatievergaderingen. Bij een leerlingbespreking wordt handelings- en oplossingsgericht vergaderd aan de hand van een afgesproken systematiek. In de ogen van de leerlingcoördinatoren wordt de afgesproken systematiek nog niet altijd gehanteerd. De leerlingbesprekingen zijn dit jaar door rooster-technische problemen niet in alle afdelingen goed van de grond gekomen. Dat zal volgend jaar anders gaan doordat de docententeams meer verticaal worden ingericht.

Afdelingsoverleg/mentorenoverleg

Het mentoren/afdelingsoverleg is hoofdzakelijk gericht op de organisatie van het onderwijs (keuzes in het curriculum, profielwerkstuk, bijpraten over interne en externe veranderingen).

Derde lijn: intern zorgteam, zorgadviesteam en expertiselokaal

Een goede samenwerking is van essentieel belang als het gaat om het realiseren van effectieve leerlingbegeleiding. Het expertiselokaal werkt daarom nauw samen met het interne zorgteam van de school (IZT) en het Zorgadviesteam (ZAT).

Aandachtspunt

Een punt van aandacht is de terugkoppeling naar mentoren van informatie over leerlingen die ondersteuning krijgen in het expertiselokaal. De mentoren hebben de taak om vervolgens de relevante informatie terug te koppelen naar de docenten. Het gevaar ligt op de loer dat docenten mentaal afstand nemen van de leerling in de periode dat de leerling voor langere tijd in het expertiselokaal begeleiding ontvangt. Blijvende betrokkenheid bij de leerling is belangrijk, aangezien het streven is om de leerling zo gauw als mogelijk is weer deel te laten nemen aan de reguliere lessen. In de notitie 'expertiselokaal' is de verantwoordelijkheid van de mentor voor leerlingen die in het expertiselokaal ondersteuning krijgen duidelijk verwoord.

5.3 Preventieve en licht curatieve interventies in school en extra ondersteuning

De preventieve en licht curatieve interventies vallen onder de basisondersteuning. De school hanteert de term 'breedtezorg' voor de ondersteuning die boven het niveau van de basisondersteuning uitgaat. In de wetgeving Passend onderwijs wordt daar nu de term extra ondersteuning voor gebruikt. Voor de groep leerlingen die extra ondersteuning krijgen is het wettelijk verplicht een ontwikkelingsperspectief (OPP) op te stellen.

Voor een overzicht van de basisondersteuning en extra ondersteuning in school verwijzen we naar bijlage 2.

In de school bestaat de behoefte aan een zogenaamd uitstuurlokaal; een lokaal voor leerlingen die tijdelijk worden verwijderd vanwege een ernstige verstoring van de les. De fysieke plek in de school van het lokaal, de specifieke doelgroep en een bijbehorend protocol zijn momenteel onderwerp van gesprek.

5.4 Het expertiselokaal

5.4.1 Doel en opzet van het expertiselokaal

Het expertiselokaal is voortgekomen uit het ODR-lokaal (Op de Rails). Een lokaal waar leerlingen met ernstige gedragsproblemen (zonder indicatie cluster 4) bij elkaar zaten. Het idee om deze groep leerlingen met deze extra ondersteuningsbehoeften bij elkaar in een lokaal te zetten is verlaten.

Het huidige expertiselokaal heeft, zoals al eerder benoemd, twee functies:

- a het begeleiden van leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften vanuit het principe dat alle leerlingen zoveel mogelijk reguliere lessen volgen. Dat is ook altijd de doelstelling van de begeleiding. Het expertiselokaal biedt, als onderdeel van deze eerste functie, een voorziening voor leerlingen die de meest intensieve ondersteuning wordt geboden. Op dit moment maken 47 leerlingen gebruik van dit speciale arrangement in het expertiselokaal;
- b de ondersteuning van docenten door onder andere deskundigheidsbevordering, co-teaching en observatie.

Het expertiselokaal kent de volgende taakgebieden (uit notitie expertiselokaal):

- begeleiding van traject leerlingen; time-out/observatie/Plus/maatwerk;
- het geven van trainingen zoals:
  - faalangstraining;
  - sociaal-emotionele vaardigheidstraining;
  - agressieregulatietraining;
  - studievaardigheden;

- coachen en begeleiden van docenten/teams:
  - lesbezoeken;
  - co-teaching;
  - coachtrajecten;
  - begeleiden van moeilijke klassen;
  - adviseren van docenten/teams;
  - intermediëren;
  - organiseren van mini workshops;
- aansturing en ondersteuning bij het opstellen van OPP's;
- huiswerkbegeleiding;
- huisbezoeken;
- monitoren van het schoolklimaat en indien nodig hierop acties uitzetten:
  - voorlichting;
  - klassenklimaatschaal;
  - groepsinterventies;
- het adviseren van de schoolleiding.

De zorgcoördinator is trots op de wijze waarop het expertiselokaal nu functioneert. In een kort tijdsbestek van twee jaar is de enorme stap gemaakt van een opvanglokaal voor leerlingen naar een expertiselokaal.

5.4.2 *Aanwezige interne en externe expertise, inzet van middelen*

De meeste medewerkers die in het expertiselokaal werkzaam zijn, worden bekostigd uit het eigen schoolbudget en uit middelen van het SWV. De school betaalt de zorgcoördinator en de twee docenten/leerling coördinatoren uit de eigen lumpsummiddelen.

De school heeft afspraken gemaakt met Eduvier over de vervanging van de ODR-collega. De school ontvangt nu de financiële middelen en heeft een eigen pedagogisch medewerker ingezet. Deze collega, die de SPH-opleiding heeft gedaan, werkt vijf dagen per week van 08.00 tot 15.00 in het expertiselokaal en zorgt voor de basis en continuïteit.

Voor de voormalige ambulante begeleider van Eduvier zijn op bestuursniveau afspraken gemaakt over de detachering in het kader van de herbestedingsverplichting. Deze collega werkt 0,5 fte en werkt tot 1 augustus 2016 op de school.

Ook een jeugdpreventiewerker van de welzijnsorganisatie Lelystad is aan het expertiselokaal verbonden (voor 0,8 fte). De school heeft jaarlijks een evaluatiegesprek met de welzijnsinstelling over deze collega.

Aanwezige expertise in het expertiselokaal

Twee docenten/leerlingcoördinatoren

Zoals gezegd werken twee leerlingcoördinatoren in het expertiselokaal. Zij begeleiden veel individuele leerlingen en daarnaast ondersteunen ze docenten op verschillende manieren.

Jeugdpreventiewerker

Tot voor kort werd de JPW'er vooral als externe partner gezien. Nu maakt de JPW'er echt deel uit van het team van het expertiselokaal en beschikt de JPW'er, binnen bepaalde afspraken, over relevante leerlinginformatie. Hij neemt ook deel aan het zorgadviesteam (ZAT).

De Jeugdpreventiewerker (JPW'er) begeleidt leerlingen die problemen hebben op school die doorgaans verband houden met de thuissituatie/vrije tijd. Hij heeft regelmatig gesprekken met ouders, zowel alleen als samen met een mentor. Hij signaleert dat soms leerlingen te laat bij hem worden gemeld, waardoor een preventieve inzet niet meer haalbaar is. Dit heeft ook te maken met het feit dat zorgen om leerlingen pas boven komen drijven op het moment dat deze

'lastig' worden in de school. De teruggetrokken introverte leerling met problemen wordt, zo is zijn ervaring, doorgaans te laat gesignaleerd.

De JPW'er zou graag het jeugdpreventiewerk een meer laagdrempelig karakter geven. Nu is de JPW'er alleen bereikbaar via het ZAT. Dit maakt het jeugdpreventiewerk onbereikbaar voor docenten die lopen met vragen of onderbuikgevoelens. Er moet immers eerst formeel een hulpvraag geformuleerd worden en een hoop papierwerk worden overlegd. Dit belemmert het preventieve karakter van het JPW. De gewenste situatie is dat de JPW'er al in een vroeg stadium benaderbaar is, bijvoorbeeld door middel van een inloopspreekuur.

Ambulante begeleider

De medewerker ONS (Ondersteuning Nieuwe Stijl), voormalig ambulant begeleider, maakt deel uit van het multidisciplinaire team in het expertiselokaal. Zij begeleidt leerlingen met een speciaal arrangement, de voormalige cluster 4 leerlingen. Daarnaast is ze supervisor van de coaches (docenten met de taak om leerlingen met extra onderwijsbehoeften te begeleiden). Deze medewerkster geeft ook trainingen, zoals faalangstreductietraining en examentraining.

Zorgcoördinator

De zorgcoördinator is verantwoordelijk voor de procesbegeleiding van de leerlingenzorg en coördineert het expertisecentrum. Daarnaast is hij voorzitter van het ZAT en deelnemer aan diverse overlegorganen rondom de leerlingenzorg.

5.4.3 De ondersteuning van leerlingen en ouders

Bij de begeleiding van leerlingen vanuit het expertiselokaal ligt het accent op individuele trajecten leerlingbegeleiding. De school constateert dat de (gedrags)problematiek van de leerlingen de laatste jaren heftiger is geworden. Naast de complexiteit is ook het aantal leerlingen dat gebruik maakt van het expertiselokaal toegenomen. Dit geeft in bepaalde periodes druk op de capaciteit van het expertiselokaal. De ambitie is dan ook om meer groepjes leerlingen te begeleiden, zodat efficiënter met de tijd wordt omgegaan en leerlingen tevens van elkaar kunnen leren.

Een verbeterpunt is het systematisch evalueren van de ingezette ondersteuning door het multidisciplinaire team van het expertiselokaal. Dit geldt ook voor de leerlingen die voor langere tijd in het expertiselokaal verblijven met een speciaal arrangement. Meer tijd investeren in reflectie/intervisie binnen het team van het expertiselokaal: een keer in de twee weken casuïstiek en eenmaal in de vier weken interventie.

De JPW'er ondersteunt de ouders in de vorm van gesprekken. Indien nodig verwijst hij de ouders door naar een externe instantie.

5.4.4 De ondersteuning van docenten en mentoren

In het afgelopen jaar zijn meer collega's dan voorheen naar het expertiselokaal gekomen voor advies. Dat is positief. Op die manier kan het expertiselokaal preventief werken.

De medewerkers van het expertiselokaal willen graag op verschillende manieren investeren in de deskundigheidsbevordering van docenten. Men denkt daarbij aan clinics, workshops of een wereldcafé. Collega's kunnen zich hiervoor vrijwillig inschrijven. Door deze laagdrempelige vormen van scholing wordt, zo is de verwachting, ook het inloopgevoel versterkt. Docenten en mentoren krijgen op zo'n manier nog beter voor ogen met welke vragen ze bij het expertiselokaal terecht kunnen. Op deze manier vergroot de school het lerend vermogen. "Met elkaar weten we zo veel."

5.5 De overgang po-vo

De school besteedt veel aandacht aan de (warme) overdracht van alle leerlingen. Bij leerlingen met een (vermoeden van een) diagnose en/of extra ondersteuningsbehoefte uit groep 8, bekijkt de school intern of aan deze leerlingen Passend onderwijs gegeven kan worden. De zorgcoördinator en de leerlingcoördinatoren informeren vervolgens de mentoren. Voor de zomervakantie vindt een overleg met ouders en leerling plaats over de wijze van begeleiding, zodat het schooljaar direct goed van start kan gaan.

6 DE SAMENWERKING MET EXTERNE PARTNERS

6.1 De samenwerking tussen reguliere vo-scholen in het Samenwerkingsverband VO

De transitie naar een vmbo-school en een havo/vwo-school (herinrichting scholen SVOL) biedt volgens de afdelingsleider kansen voor zorgleerlingen. Wellicht dat de SVOL in de toekomst zogenaamde 'autiklassen' kan realiseren binnen de havo/vwo-school. De vmbo-school krijgt in de toekomst meer mogelijkheden om zorg op maat te leveren, ook voor leerlingen die nu naar de vso-school De Rede gaan. Dat heeft naast de kwantiteit (grootte van de school, meer formatie, grotere flexibiliteit) ook te maken met kwaliteit (toegenomen deskundigheid docenten en mogelijkheden expertise in te zetten vanuit het expertiselokaal).

6.2 De samenwerking met het pro, vso en so

De samenwerking met het praktijkonderwijs verloopt goed.

De samenwerking met het vso kan versterkt worden, zo meent de zorgcoördinator. De vo-scholen en vso-scholen van Eduvier hebben elkaar nodig om gezamenlijk afspraken te maken over het terugdringen van het aantal leerlingen dat naar het vso gaat. In de ontwikkelagenda 2014-2015 is de ambitie opgenomen om een arrangement te ontwikkelen voor leerlingen met een aan autisme verwante stoornis (ASS-leerlingen). De school is van mening dat voor een deel van de leerlingen van het VSO Aurum, de SGL een passende onderwijsplek kan zijn. Het overleg met Aurum over het terugplaatsen van leerlingen heeft tot op heden niet veel opgeleverd (vorig schooljaar is één leerling teruggeplaatst).

Een ander initiatief, dat in het verlengde van deze ambitie ligt, is een nadere kennismaking met de leerkrachten van groep 8 van de dokter Herman Bekiusschool (so-school voor leerlingen met psychische problemen, gedrags- en/of ontwikkelingsstoornissen). Door gesprekken en bezoeken over en weer is het de bedoeling dat de collega's van de Herman Bekiusschool zicht op en vertrouwen in de mogelijkheden krijgen van de SGL om voor ASS-leerlingen een passend onderwijsarrangement te bieden. De investering in deze contacten heeft er dit schooljaar nog niet toe geleid dat een leerling van het so de overstap heeft gemaakt naar het SGL.

Als vervolg is nu een plan opgesteld om als SVOL samen te werken met het so in Lelystad. De samenwerking zou onder andere kunnen bestaan uit een warme overdracht. Een warme overdracht tussen so en vo kan bijdragen aan het formuleren van passende handelingsadviezen voor het ontvangende docententeam. Dit plan wordt nu intern besproken en zal vervolgens onderwerp van gesprek zijn met de andere SVOL-scholen en vervolgens met Eduvier.

Na de zomer vindt een studiedag voor het totale onderwijsveld plaats waarin de samenwerkingsmogelijkheden tussen vo en vso verder worden verkend, waaronder onder andere het terugplaatsen van leerlingen, begeleiden van leerlingen met een speciale hulpvraag, aanpassingen in de reguliere klassen en de invloed van de docent op een leerling met een stoornis. Die middag vinden ook workshops plaats onder andere over de verschillen tussen vo en vso (tools, tricks en tips) en uitgestelde aandacht.

Er is geen samenwerking tussen het expertiselokaal en het vso als het gaat om professionalisering, anders dan de inzet van de ambulante begeleider in het expertiselokaal. Indien nodig is er overleg met het vso over leerlingen.

6.3 De samenwerking met jeugdzorg en gemeente

Binnen de jeugdzorg wordt de visie op jeugdhulpverlening herzien; minder inzet van gespecialiseerde opvangvoorzieningen (exclusie) en meer inzet van voorzieningen om de opvoeding in de eigen sociale context te versterken (inclusie). Dit heeft alles te maken met de decentralisatie van de jeugdzorg naar de gemeenten. De afstemming met de externe partners in Lelystad (jeugdhulp) verloopt daardoor op dit moment niet zonder problemen.

De collega's van het expertiselokaal missen een directe koppeling met wat voorheen Bureau Jeugdzorg (BJZ) was. Sinds BJZ geen onderdeel meer uitmaakt van het ZAT, is het integraal werken lastiger. Het is niet meer altijd duidelijk waar je terecht kan met een hulpvraag over een leerling. De gemeente heeft de scholen wel geïnformeerd (bijeenkomst februari 2015), maar desondanks is de ketenregie niet altijd duidelijk. Het gevolg is dat een aantal complexe zaken te lang blijven liggen.

Met een groot aantal partners wordt prima samengewerkt, zoals leerplicht, politie en de GGD-arts. Voor de school loopt toegang tot het Jeugd en gezinsteam (JGT) via de GGD-arts. De GGD-arts (op de drie scholen van SVOL werkzaam) neemt deel aan het ZAT en heeft korte lijnen met de afdelingsleiders en zorgcoördinatoren. Zij vindt het goed dat men elkaar weet te vinden en dat acute problemen snel worden opgepakt. Het werk van de arts is gericht op zowel leerling en ouders als docenten en mentoren, maar toch het meest op de leerling. De GGD-arts is bereikbaar voor ouders (website). Sinds kort bestaat een chatmogelijkheid voor leerlingen bij de jeugdarts rond gezondheid, seksualiteit, andere onderwerpen. Dit wordt landelijk georganiseerd.

Vanuit het expertiselokaal wordt het signaal afgegeven dat soms zaken te lang blijven liggen, doordat de GGD-arts zo ontzettend druk is.

Verbeterpunten zijn volgens de GGD-arts:

- de vertragende toestemming van de ouders;
- niet alle gewenste ketenpartners zitten in het ZAT (onder andere Veilig Thuis Flevoland);
- de workload van de zorgcoördinatoren.

De GGD-arts heeft de behoefte om, los van het ZAT, een spreekuur op de school te hebben (bijvoorbeeld eens in de twee weken). Dan heeft ze de mogelijkheid om in te gaan op alle vragen die via een andere weg komen (mail, vragenlijst).

En als laatste punt vraagt de GGD-arts aandacht voor digitaal pesten. Op SGL is daar zeker aandacht voor.

6.4 Overgang po-vo

De school heeft al goede contacten met de reguliere scholen als het gaat om de aanmeldingsprocedure. In november vindt de informatieavond voor ouders en docenten plaats van leerlingen uit groep 8. Met de leerlingen die zich aanmelden voor de SGL vinden gesprekken plaats (warme intake met leerling, ouders en leerkracht groep 8). In het SWV is het plan opgevat om al vanaf groep 7 de leerlingen die (mogelijk) extra ondersteuning nodig hebben in het vizier te krijgen en te zorgen voor een goede doorstroom naar, zo mogelijk, het vo (zie 'Plan 10-14 jaar').

De school besteedt veel aandacht aan de (warme) overdracht van alle leerlingen. Bij leerlingen met een (vermoeden van een) diagnose en/of extra ondersteuningsbehoefte uit groep 8, bekijkt de school intern of aan deze leerlingen Passend onderwijs gegeven kan worden. De zorgcoördinator en de leerlingcoördinatoren informeren vervolgens de mentoren. Voor de zomervakantie vindt een overleg met ouders en leerling plaats over de wijze van begeleiding, zodat het schooljaar direct goed van start kan gaan.

7 BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN

7.1 De kwaliteit van de basisondersteuning in school

- Een aandachtspunt is afstemming van de instructie, het aanbod, de verwerking en de leertijd op verschillen tussen leerlingen. Veel docenten vinden differentiëren lastig (klassenmanagement).
- De resultaten en effecten van de basis, breedte en dieptezorg worden nog niet systematisch in school geëvalueerd (kwaliteitszorg). Op de school is een geactualiseerd beleidsplan kwaliteitszorg aanwezig.
- Er is een veilig en positief leer- en leefklimaat in school.
- Mentoren en docenten hebben een goed zicht op de leer- en sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen en leerlingen met specifieke ondersteuningsbehoeften worden in het algemeen tijdig gesignaleerd.
- De begeleiding en ondersteuning van leerlingen wordt bijgehouden in Magister. Het consequent bijhouden van het systeem is een aandachtspunt.
- Dit schooljaar is meer gestuurd op planmatig werken. Een verbeterpunt is het werken met handelingsplannen: deze plannen worden niet altijd goed gedocumenteerd en onvoldoende geëvalueerd.
- De zorgcoördinator signaleert soms handelingsverlegenheid ten aanzien van het omgaan met gedragsproblemen (vooral in lwoo en vmbo).
- Mentoren hebben regelmatig gesprekken met leerlingen. Een aandachtspunt is de wijze waarop de school leerlingen met specifieke ondersteuningsbehoeften meer eigenaar kan maken van hun eigen leer- en ontwikkelingsproces.
- Contacten met ouders verlopen goed. Ouders worden vooral geïnformeerd. Een verbeterpunt is dat ouders vanaf het begin van de zorgcyclus actief betrokken worden. En die zorgcyclus start al op het niveau van docenten en mentoren. Er is schoolbreed nog geen sprake van educatief partnerschap met ouders.
- De mentoren hebben een spilfunctie. Zij hebben een goede relatie met de leerlingen. De mentoren constateren dat er niet veel lijn zit in de invulling van de mentoruren. De wens is om eenduidige afspraken te maken over de invulling van de mentoruren.

7.2 De interne ondersteuningsstructuur in school

- De zorgcyclus is net opnieuw uitgeschreven. Daar moet nog ervaring mee worden opgedaan. Wat opvalt zijn de zorgvuldige procedures. Dat is enerzijds positief, anderzijds bestaat de kans op vertragende werking door bureaucrativering/teveel papier. Sterk aan de zorgcyclus is het cyclisch werken: het gericht bevragen van mentoren en docenten op hetgeen al gedaan is voor de leerling en met welk resultaat, voordat wordt opgeschaald in de zorgcyclus.
- De organisatie van de leerlingbesprekingen wordt volgend jaar gewijzigd, zodat zoveel mogelijk collega's aanwezig kunnen zijn. De leerlingbesprekingen kunnen nog meer handelingsgericht en oplossingsgericht ingericht worden. Het gaat vooral om het versterken van analyseren/begrijpen, plannen en evalueren (cyclus HGW).
- Enkele mentoren hebben ondersteuning nodig bij het opstellen van het OPP. Belangrijk om hier aandacht aan te besteden, aangezien OPP nu het centrale document is bij de begeleiding. Let ook op het toevoegen van praktische handelingsadviezen. Anders bestaat het risico dat het OPP een papieren document wordt en (te) weinig meerwaarde heeft voor docenten.
- School heeft de afgelopen twee jaar geïnvesteerd in het versterken van de ondersteuning van docenten vanuit het expertiselokaal (deskundigheidsbevordering, co-teaching en observatie). Goed initiatief om nogmaals voorlichting in school te geven over de werkwijze

en mogelijkheden van het expertiselokaal. Op die manier wordt de drempel verlaagd om advies/begeleiding te vragen.

- De leerlingcoördinator koppelt belangrijke zaken over leerlingen goed terug naar de docenten. Aandacht is nodig voor de blijvende betrokkenheid van mentor en docenten als een leerling langere tijd in expertiselokaal begeleiding ontvangt. Dat staat nu helder beschreven in de notitie expertiselokaal.
- Naast de complexiteit van de problemen is ook het aantal leerlingen dat gebruik maakt van het expertiselokaal toegenomen. Dit legt soms tijdelijke druk op de capaciteit van het expertiselokaal. Om die druk te verminderen is de ambitie om meer groepjes leerlingen te begeleiden in plaats van alleen individuele leerlingen.
- De JPW'er wil graag meer laagdrempelig voor mentoren en docenten beschikbaar zijn. In het kader van preventief werken is dat een begrijpelijk verzoek.
- Een aandachtspunt is het systematisch evalueren van de ondersteuning die geboden wordt door het multidisciplinaire team in het expertiselokaal. Positief is dat de medewerkers van het lokaal zelf meer tijd willen investeren in reflectie en intervisie binnen het team van het expertiselokaal. Gelet op de werkdruk zal het om een strakke planning vragen om dit daadwerkelijk te realiseren.
- Er zijn grenzen aan de ondersteuning die de school kan bieden. De school heeft deze grenzen beschreven in het aannamebeleid.

7.3 De samenwerking met externe partners

- Sinds BJZ geen deel meer uitmaakt van het ZAT is integraal werken lastiger. Het is niet altijd duidelijk waar de collega's van de school met een vraag voor jeugdhulp terecht kunnen. De ketenregie verloopt niet naar wens. Dit is met name belangrijk voor leerlingen met complexe integrale problematiek. Het is niet voldoende duidelijk geworden welke stappen nu ondernomen worden om de relatie school-jeugdhulp op korte termijn te versterken.
- Er bestaat een goede samenwerking met GGD-arts, politie en leerplicht.
- SGL wil leerlingen met een ASS-beperking en een extra ondersteuningsbehoefte een passend onderwijsarrangement bieden. Goede samenwerking met het vso is daarvoor wenselijk onder andere in het kader van de mogelijkheid om leerlingen terug te plaatsen. SGL investeert nu extra in de relatie met het so. Dit in de hoop dat meer leerlingen in de nabije toekomst de overstap maken van het so naar het vo.
- Er is sprake van een goede samenwerking met het praktijkonderwijs.
- Er is een goede overdracht van po naar vo. Met het 'Plan 10-14 jaar' wil men leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften al in groep 7 van de basisschool in het vizier krijgen. Dit plan van het SWV is overigens niet bekend bij de medewerkers van het expertiselokaal. De communicatie tussen school en SWV kan beter.
- De herinrichting van de drie SVOL-scholen tot een vmbo-school en een school voor havo/vwo biedt perspectief voor leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte.

8 DE AMBITIES EN SPEERPUNTEN VAN SCHOOL

De school heeft de ambitie meer inclusief onderwijs te bieden voor met name leerlingen met een aan autisme verwante stoornis (ASS). Daarvoor is het allereerst nodig dat alle docenten goed kunnen omgaan met de vijf rollen en eenzelfde basisstructuur in de klassen hanteren. Ten tweede vraagt dit om meer specialisten/deskundigen op de school.

8.1 Het versterken van de kwaliteit van de basisondersteuning in het primaire proces

Ten aanzien van de kwaliteit van de basisondersteuning heeft de school de volgende ambities:

- het professionaliseren van docenten en mentoren in het afstemmen van hun onderwijs op verschillen in ondersteuningsbehoeften. Het expertiselokaal speelt hierbij een centrale rol. In de ontwikkeling hiervan verder investeren, op basis van vragen van docenten en mentoren. Het vraagt een omschakeling in het werk van de medewerkers in het expertiselokaal;
- de school heeft de ambitie de kwaliteit van de ondersteuning/zorg aan leerlingen verder te verhogen vanuit het expertiselokaal, door het meer systematisch en professioneel verzorgen van leerlingbegeleiding (werken met de PDCA-cyclus, waarbij de aandacht ook uit moet gaan naar het systematisch evalueren). Het mag niet voorkomen dat voor een leerling in een maatwerktraject geen begeleidingsplan is opgesteld;
- de school heeft de ambitie om er met elkaar voor te zorgen dat elke leerling inderdaad met een passend diploma van school gaat zonder onnodige uitval.

8.2 Het versterken van de interne ondersteuningsstructuur in school

Ten aanzien van de interne ondersteuningsstructuur heeft school de volgende ambities:

- het herinrichten en handelingsgericht maken van de leerlingbesprekingen;
- verder inzetten op de deskundigheidsbevordering van docenten vanuit het expertiselokaal;
- de opnieuw uitgewerkte zorgcyclus in de school implementeren.

8.3 Het versterken van de samenwerking met externe partners

Ten aanzien van het versterken van de samenwerking met de externe partners heeft de school de volgende ambities:

- reguliere vo-scholen continueren het delen van expertise (bijvoorbeeld rondom expertiselokaal);
- de school wil inclusief onderwijs bieden voor leerlingen met ASS. Dit kan variëren van een (tijdelijk) speciaal arrangement op het SGL, symbioseonderwijs tussen SGL en vso of een anti-klas binnen SGL. Om dit te bereiken is een goede samenwerking met het so en het vso vereist;
- de school streeft naar een betere samenwerking met de jeugdhulppartners, zodat daadwerkelijk sprake kan zijn van een integrale ondersteuning van leerlingen;
- GGD-arts ziet graag uitbreiding van het ZAT met enkele partners.

9 BIJLAGEN

Bijlage 1
Overzicht leerlingpopulatie

Schooljaar	2012-2013	2013-2014	2014-2015
Totaal aantal leerlingen			
Klas1 regulier	307	341	261
Afdeling vmbo BBL	156	179	197
Afdeling vmbo KBL	191	198	247
Afdeling vmbo TL	279	310	323
Afdeling havo	356	373	370
Afdeling vwo	274	283	259
Aantal zittenblijvers			
Klas1 regulier	4	6	2
Afdeling vmbo BBL	1	1	3
Afdeling vmbo KBL	7	1	1
Afdeling vmbo TL	4	11	0
Afdeling havo	38	36	53
Afdeling vwo	21	18	17
Aantal afstromers			
Klas1 regulier	2	1	2
Afdeling vmbo BBL	2	3	4
Afdeling vmbo KBL	2	0	2
Afdeling vmbo TL	1	2	0
Afdeling havo	0	3	1
Afdeling vwo	2	1	2
Aantal versnellers			
Klas1 regulier	-		
Afdeling vmbo BBL	1		
Afdeling vmbo KBL	-		
Afdeling vmbo TL	11		
Afdeling havo	7		
Afdeling vwo	-		
Aantal leerlingen met lwoo			
Klas 1 K/B	31	54	31
Klas 2 K/B	38	28	53
Afdeling vmbo BBL	52	49	46
Afdeling vmbo KBL	24	19	16
Afdeling vmbo TL	7	9	2
Leerlingen met LGF cluster 1 of aantal leerlingen met licht of medium arrangement (vanaf 2014-2015)			
Klas 1 regulier			
Afdeling vmbo BBL			
Afdeling vmbo KBL			
Afdeling vmbo TL			
Afdeling havo	1		
Afdeling vwo	2	1	1

Leerlingen met LGF cluster 2/ aantal leerlingen met licht of medium arrangement vanaf 2014-2015			
Klas 1 regulier		2	
Afdeling vmbo BBL			
Afdeling vmbo KBL			1
Afdeling vmbo TL			
Afdeling havo		1	1
Afdeling vwo			
Leerlingen met LGF cluster 3 of 4			
Klas 1 regulier	8	5	9
Afdeling vmbo BBL	2	0	1
Afdeling vmbo KBL	2	3	3
Afdeling vmbo TL	4	3	1
Afdeling havo	3	3	5
Afdeling vwo	3	3	6
Leerlingen met extra arrangement (vanaf 2014- 2015)			
Klas 1 regulier			
Afdeling vmbo BBL			3
Afdeling vmbo KBL			
Afdeling vmbo TL			7
Afdeling havo			
Afdeling vwo			3
Verwijzingen praktijkonderwijs			
Afdeling vmbo BBL, vanuit groep 8 bij aanmelding, of na uitslag onderzoek Afdeling vmbo KBL Afdeling vmbo TL	8	2	0, misschien 1 (zit in de pijpleiding)
Aantal voortijdig schoolverlaters	4	3	3
Aantal thuiszitters	2	2	2

Bijlage 2**Overzicht aantallen leerlingen die basisondersteuning of extra ondersteuning krijgen.**

Schooljaar (januari)	2012-2013*	2013-2014	2014-2015
Basisondersteuning			
- Dyslexie	141	145	144
- Dyscalculie	1	3	4
- Meer dan gemiddelde intelligentie (hoogbegaafd)	X	X	X
- Gebruik aangepaste voorzieningen gebouw			
- Medische handelingen/medicatie			
- SOVA-training	12	16	10
- Rots en water klas 1	Aantal leerlingen niet geteld	9	12
- Faalangstreductietraining	Aantal leerlingen niet geteld	14	23
- Examentraining H/V	8		
- Examentraining vmbo	+/-21		15
- Motorische remedial teaching (MRT)	13	10	5
- Besproken in leerlingbespreking	Alle leerlingen	Alle leerlingen	Alle leerlingen
Gebruik van breedtezorg (extra ondersteuning)			47
- Extra ondersteuning in samenwerking met ketenpartners, bijvoorbeeld ondersteuning leerling en gezin met behulp van maatschappelijk werk	32	30	19
- Besproken in ZAT	60	67	50
- Rebound	4	0	0
- Op de Rails	13	8	0
- Herstart	1	1	0
- Plustraject	22	33	34
- Crisistraject (sinds 2014-2015)			4
- Observatietraject (sinds 2014-2015)			0
- Maatwerktraject (sinds 2014-2015)			9
- JPW	23	48	33, nog 12 in behandeling
- BUDO	0	3	2
- Scenario overleg Gestart in schooljaar 2012-2013, deelname scholen vanaf 2013	2	1	0
- Girls Choice	0	2	3

Bijlage 3**Overzicht deskundigen ondersteuningsstructuur**

Aangevuld met overzicht van aanwezige expertise.

Functionarissen	Taken
Mentor	<ul style="list-style-type: none"> - Begeleiding en ondersteuning van de klas - Contacten met ouders en klassenteam
Zorgcoördinator	<ul style="list-style-type: none"> - Voorzitter ZAT - Procesbegeleiding zorgleerlingen, expertiselokaal, lwoo
Leerlingcoördinator	<ul style="list-style-type: none"> - Werkt ondersteunend voor de teams en draagt zorg voor de uitvoering van de zorgcyclus - Werkt intensief samen met de zorgcoördinator - Ziet toe op het nemen van maatregelen bij absentie en risicogedrag
Vertrouwenspersoon/ leerlingbegeleiding	<ul style="list-style-type: none"> - Vertrouwelijke gesprekken met leerlingen en medewerkers, signaleren en adviseren naar de schoolleiding - Begeleiding voor leerlingen die een tijd lang meer aandacht en hulp vragen dan een mentor kan bieden - Werkt intensief samen met het het ZAT
Afdelingsassistent	<ul style="list-style-type: none"> - Op iedere afdeling is een afdelingsassistent aanwezig om toezicht te houden op leerlingen of om deze op te vangen wanneer zij ziek zijn, te laat komen en dergelijke. Deze medewerker werkt nauw samen met de medewerker van Jeugd en Veiligheid. Waar nodig legt deze het contact tussen school en externe contacten. De preventieve taak is het belangrijkste
Remedial teacher	<ul style="list-style-type: none"> - Screening en begeleiding van leerlingen met dyslexie
Decanaat	<ul style="list-style-type: none"> - Gesprekken in eerste en tweede lijn in keuzeprocessen, voorlichting over het vakkenpakket en beroepskeuze, prognostiseren van leerlingaantallen
* Schoolmaatschappelijk werk	<ul style="list-style-type: none"> - JPW (jeugd preventiewerk) - Begeleidingsgesprekken met leerlingen en ouders - Lid van het ZAT - Werkzaam vanuit het expertiselokaal
Afdelingsassistenten	<ul style="list-style-type: none"> - Houdt toezicht op leerlingen en vangt leerlingen op. Vraagbaak voor en ondersteuner van leerlingen en medewerkers binnen de afdeling
Jeugd en Veiligheid	<ul style="list-style-type: none"> - Zorgt voor de regie rond incidenten met leerlingen. Legt, waar nodig, de verbinding tussen school en externe instanties
Orthopedagoog	<ul style="list-style-type: none"> - Testen en advies geven in verband met individuele begeleidngstrajecten
Dyslexiecoach	<ul style="list-style-type: none"> - Ondersteunen van leerlingen en klassenteams wat betreft dyslexie
NT2 WOA	<ul style="list-style-type: none"> - Ondersteunen van anderstalige leerplichtige nieuwkomers en klassenteams van deze leerlingen

Aanwezige expertise

De school heeft gecertificeerde expertise in huis:

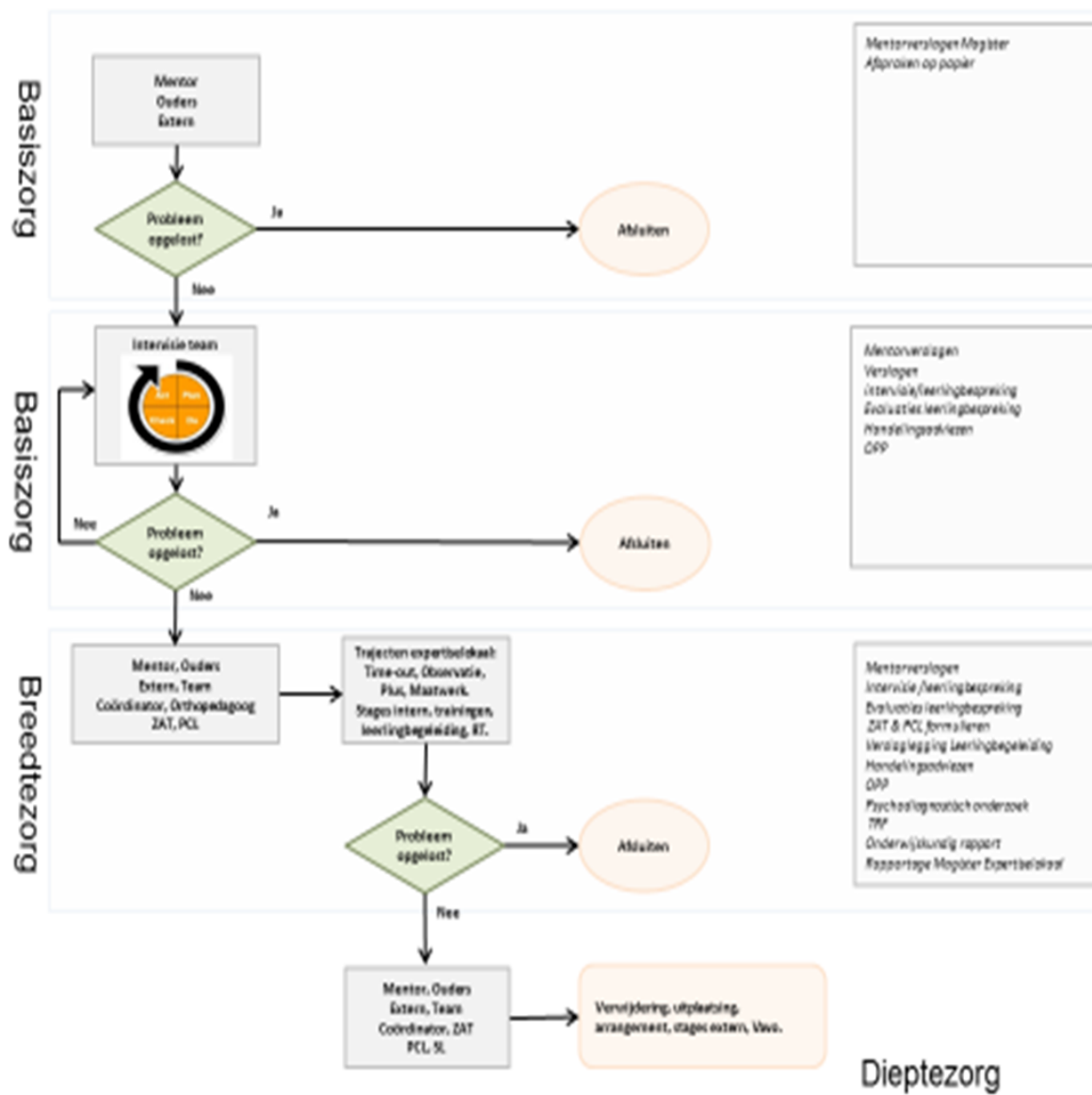
- orthopedagoog, N.V.O.;
- gediplomeerd psychologisch pedagogisch assistent;
- leerlingcoördinatoren, waarvan één leerlingcoördinator Master Special Education Needs (SEN) + één studerend;
- leerlingbegeleiders/vertrouwenspersoon, hbo psychosociale hulpverlening;
- zorgcoördinator, Post HBO: communicatie met en begeleiden van overbelaste jongeren;
- WOA-docent: Nederlands met aantekening 'onderwijs anderstaligen en leerlingbegeleiding';
- remedial teacher: RT docent vo;
- medewerker Jeugd en Veiligheid.

Bijlage 4

Overzicht overlegsituaties in de school die verband houden met de ondersteuning van leerlingen

Intern	Thema	Frequentie	Deelnemers
<i>Mentor</i>	<i>Signaleringsfunctie</i>	<i>Dagelijks</i>	<i>Mentoren</i>
Leerlingbespreking/afdelingsoverleg/ mentorenoverleg	Gesignaleerde leerlingen worden besproken aan de hand van een vaste interview systematiek	13x per jaar	Docenten en mentor van een klas/afdeling, aangevuld met leerlingcoördinator
Leerlingcoördinatoren overleg (LC)	Leerlingen met ondersteuningsvraag met betrekking tot gedrag en/of leren Bespreking plan van aanpak	Eenmaal in de twee weken (week 1 en 3)	Leerlingcoördinatoren, zorgcoördinator en orthopedagoog
Intern zorgteam (IZT)	Leerlingzaken die niet in het ZAT besproken hoeven te worden	Eenmaal in de vier weken, (week 2)	JPW'er, AB'er, leerlingcoördinatoren, leerlingbegeleiders, vertrouwenspersoon, zorgcoördinator en orthopedagoog
Zorgadviesteam (ZAT)	Multidisciplinair team. Team stelt ontwikkelingsperspectief op, met begeleidingsplan en maakt afspraken	Eenmaal in de vier weken (week 4)	Collega's van IZT, aangevuld met leerplicht, wijkagent en GGD-arts
Extern, niveau SWV			
Permanente commissie leerlingenzorg	Advies over plaatsing	Tot en met januari 2015 1x per maand. Vanaf januari 2015 tot en met week 27 2x per maand	De PCL wordt met ingang van 1 januari 2016 opgeheven. Het expertisenetwerk neemt die functie over
Expertise Netwerk (EN)	Advies over plaatsing "twijfel" leerlingen (LWOO / PRO) en vanaf 2015-2016 het bespreken van alle leerlingen afkomstig van po en vo waarvoor TLV voor vso wordt aangevraagd.		Deelnemers aan het EN zijn: vier gedragswetenschappers v(s)o, één afdelingsleider vo, één schoolleider vo, één zorgcoördinator vo en één zorgcoördinator vanuit het praktijkonderwijs
Commissie toelaatbaarheid (TC)	Toekenning toelaatbaarheidsverklaring vso		

Bijlage 5
Zorgcyclus

Bijlage 6**De samenwerkingspartners**

<i>Samenwerkingspartner</i>	<i>Vorm van samenwerking</i>
SWV Lelystad VO	- Alle scholen zijn hierin vertegenwoordigd
Praktijkonderwijs	-
Speciaal onderwijs Cluster 1	- X coach en AB werkt direct of indirect met de leerling. Geeft advies aan docententeam
Speciaal onderwijs Cluster 2	- X coach en AB werkt direct of indirect met de leerling. Geeft advies aan docententeam
Speciaal onderwijs Cluster 3 / Cluster 4	- X coach en AB (ONS) werkt direct of indirect met de leerling. Geeft advies aan docententeam
Onderwijsgroep Eduvier	- Budo (agressieregulatie) - Ambulante begeleiding
GGD	- Preventief spreekuur, deelnemer ZAT
Gemeente	- Preventief spreekuur leerplicht en partner in het ZAT
Politie	- Contact met Jeugd en Veiligheid en eventueel oproepbaar in het ZAT
CJG (uitsplitsen naar partners)	- Girls Choice, Boys '4 us door medewerker JPW, partner in het ZAT
Bureau MEE	- Advies en eventueel oproepbaar voor het ZAT
Tactus	- Op afroep beschikbaar, middelenprotocol, informatieverstrekking in school